

Verhaal van Borje Morelius

Trollfloten, de Zweedse verfilming van "Die Zauberflöten" van Mozart, daar moet je echt heen. Het draait in Tuchinski! Mijn vrienden in het buurthuis de Tichel aan de Rozenstraat, zijn zeer enthousiast en ik laat mij onmiddellijk meeslepen in 1976. Ingmar Bergman, die Zweedse filmmaker heeft er inderdaad iets heel bijzonders van gemaakt. Grappig, alle teksten ook in het Zweeds. De film werd opgenomen in een kopie van een zeer oud theatertje. Prachtige belevenis, het liet me nooit meer los. En ja, de fluit speelt een grote rol ook in de muziek, nooit beseffend dat de fluit zo'n grote rol zou spelen in mijn eigen leven.

Een goede twintig jaar later zit ik op de bank met mijn toen 14 jarige dochter voor de televisie, want die avond wordt deze film opnieuw uitgezonden. Inmiddels ben ik al vele jaren fluit reparateur en bouw ook al jaren lang dwarsfluit kopstukken. Vooral de fluitpartij valt mij nu veel meer op en zelfs via het zeer kleine en primitieve luidsprekertje ben ik gefascineerd door de grote, ronde en warme klank. Precies in die tijd was ik op zoek naar inspiratie voor het bouwen van een nieuwe lijn kopstukken voor de dwarsfluit. De fluit in deze film is zo bijzonder. Als Sarastro het toneel verlaat, volgt de fluit hem na en klinkt in de laagte zo donker en diep dat het wel bronsgroen eikenhout lijkt waar de kop van gemaakt is van die fluit. Kan niet natuurlijk want van eikenhout kan je geen kopstukken maken.

Ik wil echter weten wat voor fluit het was die de fluitist in dat orkest toen, tijdens de filmopnamen gebruikte. En ga op zoek op een beginnend internet, jaren 90. Het orkest was het Svensk Radio Orkester, onder leiding van Erik Erikson de dirigent. En ja, warempel ook de musici van toen staan op de website van dit orkest. De fluitist was Borje Morelius. Nooit van gehoord natuurlijk. Maar dat was alles en het verhaal blijft een tijdje hangen, tot ik wat later de conservatorium docent en solist Marten Root weer ontmoet als deze weer een klus voor mij heeft. Ik vertel hem van mijn fascinatie van de fluit klank in die film. Heeft hij ooit van die man gehoord? Nee, ook niet, maar Marten heeft een Zweedse studente gehad op het Amsterdams conservatorium, en hij zal haar mailen in zweden om te vragen welke fluit deze man gebruikt heeft.

Het duurt wel een half jaartje, maar dan komt er ineens een apart verhaal voorbij. Inderdaad was het Borje Morelius. En het orkest had destijds een fluit voor hem gekocht. Een verzilverde August Richard Hammig fluit. Dat is een goedkope uitvoering die je hier in Nederland of Duitsland zelf, vrijwel nooit ziet. Was het voor de oost Europese markt? Ooit zag ik er slechts een die uit Rusland kwam. Elke orkest of beroeps musicus heeft toch op zijn minst een massief zilveren exemplaar?

Maar dat was niet het enige aan informatie dat meekwam.

Wat jaren later zou de Roemeense dirigent Sergiu Celibidache voor het orkest gestaan hebben.

Tijdens een repetitie onderbreekt deze dirigent het orkest plotseling om onduidelijke redenen, door krachtig af te tikken op de lessenaar.

Alles valt ineens doodstil. Celibidache richt zich naar de eerste violist en roept:

“Hebben jullie in Zweden geen fluitisten” ..... terwijl Borje wat meer naar rechts en een rij of twee er boven zittend volkomen genegeerd wordt.....

Als je dit aan een orkest musicus vertelt dan weet deze onmiddellijk dat dit eigenlijk haast moord is. Zo belachelijk te worden gemaakt in bijzijn van al je collega's...

Dat je dus NIETS bent...En dat door een van de grootste dirigenten ter wereld en ja met een uitgesproken mening. Ik vind net een artikel over deze man met de titel: “Dirigent of God”... Borje zal niet geklonken hebben zoals “Het Moest”. Wat een denigrerende opmerking.

Ook voor mij een slag, want ik vond hem juist tussen al die muziek opvallen door zijn prachtige klank. Maar ja, hoe vaak in mijn leven voldeed ik ook niet aan: “Hoe Het Moest..”

Dit verhaal bleef altijd “hangen”. En de dwarsfluit die ik het mooist vond klinken was dus niet van edelmetaal zoals Goud, zilver of platina.

Dat relativeerde het gebruik van die materialen. Het was te vaak marketing en prijs opdrijving. Later leidde dit bij mij tot het maken van fosfor bronzen kopstukken.

Die “zingen” echt.

Het moet in 2010 zijn geweest, na weer wat koppen maken en veel Hammig reparaties dat ik het inmiddels zo veel grotere internet ging afschuimen om te kijken wat er van die Borje Morelius geworden was.

Wat? Wat is dat? Ik kom vele LP's en Cd's tegen waarop hij meespeelt.

En met grote namen uit Amerika. (Veel musici waren destijds gevluht voor het Mc Carthy-isme.). Borje was dus succesvol geweest en wellicht beroemd. Hij was dus wel degelijk een groot fluitist.

Maar.....hij was een Jazz-fluitist.....ach ja...die klinken anders. Hij was gewoon “anders”..... Voor mij juist, vaak het mooist.

Zoals dubbelaars bijvoorbeeld of traverso spelers of met een blokfluit opleiding.

Dus.....in elk geval ongehinderd spelend als zichzelf en niet volgens de regels...

Tegenwoordig kunnen ook conservatorium opgeleide fluitisten meer zichzelf zijn gelukkig.

Het zal 2015 geweest zijn als er een fluitist, Just genaamd, in de werkplaats komt met een verzilverde August Richard Hammig fluit.

Ook Just is getroffen door het verhaal als groot fluit liefhebber.

En als ik later na de reparatie de fluit uitprobeer....Ja het klopt...bronsgroen eikenhout....